

I 1191.

1191. —
Õdja Lutteruse

Katekismuse Õppetus.

Tartus, trükitud ja müüa H. Laakmanni juures.

Meie Kristi Õppetuse viis Peatükki.

Esimene Peatük.

Pühast Jumala kümnest käsust.

Esimene käs.

Mina olen Issand, sinu Jumal;
sul ei pea mitte teisi jumalaid ole-
ma minu kõrvas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade
kartma, armastama ja Tema peale lootma.

Teine käs.

Sina ei pea mitte Jumala oma
Issanda nime ilma asjata suhu
võtma; sest Issand ei jätta teda
mitte nuhtlemata, kes Tema nime
kurjaste prungib.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie Tema nime juures mitte ei nea, ei wannu, ei lausu, ei waleta ega petta; waid et meie seda kõige häda sees appi hüiame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk.

Sina pead püha-pääwa pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Sumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õppime.

Neljäs käsk.

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib, ja sina kuu elad Maa peal.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemid ja isandid ei põlga ega wihasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme, ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsk.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei te; waid et meie teda aitame, ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Ruues käsk.

Sina ei pea mitte abielu ärriffuma.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhtaste elame kõnede ja tegude sees, ja et igalüks peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ehk wara ei wõtta, ega kawala kauba, ega pettise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja pea-toidust aitame kaswatada ja hoida.

Rahetšas käsk.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligimese wastu.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale mitte kavalaste ei waleta, teda mitte ei petta, keelt ei pekka, ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme, ja kõik asjad heaks kääname.

Üheskõõs kääst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese koda.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust ehk koda kawalussega ei püia, ega õiguse nimel eneste poole ei liigu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Kümnõs kääst.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese naest, sulast, ümar-dajat, weiksid, ega muud, mis tema pärast on.

Mis see on?

Meie peame Sumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naest, peret ega weiksid ära ei awatele, ega wägisi

ei wõtta; waid et meie neid maenitseme, et nemad paigale jääwad, ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Sumal kõigist neistsinatšist
kaskudest:

Tema ütleb nõnda: Mina
Issand, sinu Sumal, olen üks pü-
ha wihaaga Sumal, kes wanemate
pattu nuhtlep laste kätte, kolman-
damast ja neljandamast põlwest saadid
neile, kes Mind wihtawad. Aga neile,
kes Mind armastawad, ja Minu
kaskud peawad, teen Mina head tuhan-
dest põlwest saadid.

Mis see on?

Sumal ähwardab nuhelda kõiki, kes nen-
destinaste kaskude üle astuwad; seepärast pea-
me meie Tema wiha kartma, ja ei mitte nen-
destinaste kaskude wastu tegema; aga Tema
töötab armu ja kõik head kõigile, kes need
kaskud peawad; seepärast peame meie Teda ka
armastama, Tema peale lootma, ja hea mee-
lega Tema kasku mööda tegema.

Teine Peatük.

Pühast ristiusust.

Esimene õppetus. Loomisest.

Mina usun Jumala Issa, kõigewägewama Taewa ja Maa Looja isse.

Mis see on?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu ja hinge, silmad, kõrwad ja kõik liikmed, mõistust ja kõik meeled on annud, ja weel hoiab; ja pealegi riided, kingad, söömise ja joomise, kodu ja maea, naese ja lapse, põllu, weiksid, ja kõik wilja, kõik ihu ja elu tarwidust ja toidust rohkesti — ja igapäärw ka annab, ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja seda kõik teeb Tema isalikust jumalikust armust ja helbusest, ja ei mitte seepärast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen; se eest on minu kohus Teda kiita, tänada, teenida, ja Tema sõna kuulda; see on tõeste tõsi.

Teine õppetus. Üralunastamisest.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainu Poega, meie Issanda isse, kes on saadud Pühast-Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kanna-

tanud Pontsiuse Pilatuse al, risti
löödud, surnud ja maha-maetud, alla
lâinud põrguhanda, kolmandamal pää-
wal jälle ülestõusnud surnuist, —
üleslâinud taewa, istub Sumala oma
kõigewägewama Issa paremal käel,
sealt Tema tuleb kohut mõistma ela-
wate ja surnute peale.

Mis see on?

Mina usun, et Seesus Kristus tõsine
Sumal, kes omast Issast igawest sündinud
ning ka tõsine inimene, kes neitsist Mariast
ilmale toodud, minu Issand on, kes mind
ärakadunud ja hukkamõistetud inimest on peast-
nud ja lunastanud kõigest pattust, surmast
ja kuradi wäest, ei mitte kulla ega hõbedaga,
waid oma püha kallil werega ja oma ilma-
süüta kannatamise ja surmaga; seepärast et
mina Tema oma pidin olema, ja Tema riikis
Tema al elama, ja Teda teenima igaweses
õiguses, wagaduses ja õnsuses, nõnda kui
Tema on ülestõusnud surnuist, elab ja walit-
seb igaweste; see on tõeste tõsi.

Kolmas õppetüs. Pühhitsemisest.

Mina usun Püha = Waimu sisse,
üht püha ristikogudust, pühade osa-
saamist, pattude andeksandmist, liha
ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

Mis see on?

Mina usun, et mina omaft meeleft ja wäest mitte ei wõi Seesuse Kristuse oma Issanda sisse uskuda, ega Tema juure tulla; waid Püha-Waim on mind Ewangeliumi läbi kutsunud, Oma annetega walgustanud, ja õige usu sees pühitsenud ja hoidnud; nõnda kui Tema kõik püha ristikogudust Maa peal kutsub, kogub, walgustab, pühitseb, ja Seesuse Kristuse juures õige ja ainu usu sees hoiab; seshamas ristikoguduses Tema minule ja kõigile usklikuile igapäaw kõik pattud rohkestes andeks annab, ning wiimsel pääwal mind ja kõik surnud üesäratab, ja minule, kõige usklikudega Kristuse sees igawese elu annab; see on tõeste tõsi.

Kolmas Peatük.

Pühast Seesuse Palwest.

Meie Issa, kes ja oled taewas, pühitse tud saagu Sinu nimi, tulgu meile Sinu riik, sinu tahtmine sündku kui taewas, nõnda ka Maa peal, meie igapäawast leiba anna meile tänapääw, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeksanname oma wõlglastele, ning ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast; sest Sinu päralt on riik, ja wägi, ning au igaweste, Amen.

Esimesed palwe sõnad.

Meie Isa, kes sa oled taewas.

Mis see on?

Sumal tahab meid see läbi armulikult kutsuda, et meie peame uskma, Teda meie õige Isa ja meid Tema õiged lapsed olewad, et meie julgeste ja kindla lootusega Teda peame paluma, nõnda kui armsad lapsed oma armast isa paluwad.

Esimene Palwe.

Pühitsedud saagu Sinu nimi.

Mis see on?

Sumala nimi on küll iseenesest püha; aga meie palume sessinatset palwes, et see ka meie juures saaks pühitsedud.

Kuida sünnib see?

Kui Sumala sõna selgeste ja puhtaste õppetakse ja meie ka pühaste kui Sumala lapsed seda mõõda elame; seda aita meid armas taewane Isa! Agga kes teist wiisi õppetab ja elab, kui Sumala sõna õppetab, see ei pühitse mitte meie seas Sumala nime; see eest hoia meid, armas taewane Isa!

Teine Palwe.

Tulgu meile Sinu riik.

Mis see on?

Sumala riik tuleb küll ilma meie palweta

iseenesest; aga meie palume sessinatšes palwes, et see ka meie juure tuleks.

Kuida sünnib see?

Kui taewane Isa Oma Püha=Waimu meile annab, et meie Tema püha sõna, Tema armu läbi usume ja Sumala meele pärast elame, siis aalifikult ja seal igaweste.

Kolmas Palwe.

Sinu tahtmine sündku kui taewas, nõnda ka Maa peal.

Mis see on?

Sumala hea, armuline tahtmine sünnib kül ilma meie palweta; aga meie palume sessinatšes palwes, et see ka meie juures sünniks.

Kuida sünnib see?

Kui Sumal kõik kurja nõu ja tahtmist rikkub, ja keelab neid, kes meid ei taha lasta Sumala nime pühitseda, ega Tema riiki meie juure tulla, kui on kurradi, maailma ja meie liha tahtmine; waid kinnitab ja hoiab meid kindlaste Omas sõnas ja uskus meie otsani; see on Tema armuline ja hea tahtmine.

Neljas Palwe.

Meie igapäawast leiba anna meile tänapäaw.

Mis see on?

Sumal annab igapäawast leiba kül ilma meie palweta kõigile kurjele inimestele; aga meie

palume sessinatses palwes, et Tema meile annaks sedda mõista, ja tänuga vastu-wõtta meie igapäawast leiba.

Mis on igapäawane leib?

Kõik, mis meie ihu toiduseks ja ülespidamiseks tarwis lähäb: söömine, joomine, riided, kingad, kodu, maja, põld, weiksed, raha, wara, waga abikaas, waga lapsed, waga pere, waga ja truud ülemad, hea walitsus, hea ilm, rahu, terwis, auus elu, head sõbrad, truud naabred, ja muud niisugused asjad.

Wiies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeksanname oma wõlglastele.

Mis see on?

Meie palume sessinatses palwes, et taewane Isa mitte ei tahaks waadata meie pattude peale, ega nende pärast meile seda teha, mis meie palume; sest meie ep ole seda mitte wäärt, mis meie palume, ega pole seda ka mitte teeninud; waid Tema tahaks meile seda kõik armust anda, sest et meie igapäaw palju pattu teeme, ja selget nuhtlust teenime. Siis tahame meie ka südamest andeks anda, ja heal meelel head teha neile, kes meie vastu eksiwad.

Kuues Palwe.

King ära saada meid mitte kiusatuse sisse.

Mis see on?

Sumal ei kiusa kül kedagi, aga meie palume sessinatses palwes, et Sumal meid tahaks hoida ja ülespidada, et kurat, maailm ja meie liha meid ei petta, ega saada ebausu, kaksipidi mõtlemise, ja mõne muu suure pattu ja häbi sisse, ja kui meid seega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärawõidame ja võimust same.

Seitsmes Palwe.

Waid peasta meid ära kurjast.

Mis see on?

Meie palume sessinatses palwes, kui ühel hoobil, et taewane Isa meid tahaks peasta kõigesugusest ihu ja hinge, waranduse ja auukahjust, ja wiimaks, kui meie surma tunnike tuleb, õnna otja meile anda, ja armuga sestsinatsesest häda orust enese juure taewa wõtta.

Wiimseid palwe sõnad.

Sest Sinu päralt on riik, ja wägi ning au igaweste, Amen.

Mis on Amen?

See on, et mina pean kindlaste uskma, et taewane Isa meie palwet heldeste on wastuwõtnud ja kuulnud; sest et Tema ise on meid käslnud nõnda paluda, ja töötanud, et Tema meid tahab kuulda. Amen, Amen see on: jah, jah, see peab tõeste nõnda sündima.

Neljas Peatük.

Pühast ristmise Saakramentist.

I. Mis on ristimine?

Ristmine ep ole mitte paljas west, waid niisugune west, mis Jumala käsitus on seatud, ja Jumala sõnaga ühtepandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatu wiimses peatükis (28, 19.):

Minge ja õppetage kõik rahwast ja ristige neid Jumala see Isa, ja Poea ning Püha-Waimu nimel.

II. Mis annab ehk saadab ristmine?

Tema saadab pattude andeksandmist, peastab ära surmast ja kuradist, ja annab iga-west õnnistust kõigile, kes seda usuvad, mis Jumala sõna ja töötused kuulutawad.

Misugused on need Jumala sõnad ehk töötused?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Markuse raamatu wiimises peatükis (16, 16.):

Kes usub ja teda ristitakse, see peab õnseks saama, aga kes ei usu, teda peab hukka mõistutama.

III. Kuida võib west nii suured asjad teha?

West ei te seda tõeste mitte, waid Jumala sõna, mis weega ja wee juures on, ja usk, mis sedasama Jumala sõna wees

usub; sest ilma Jumala sõnata on wefi paljas wefi, ja ei mitte ristmine; aga Jumala sõnaga on ta üks ristmine, see on üks elu-wefi täis armu, ja uuesündimise pesemine Püha-Waimus, kuida püha Paulus ütleb Tiituse raamatu kolmandamas peatükis:

Jumal on meid õnsaks teinud, uuesündimise pesemise ja Püha-Waimu uuendamise läbi, keda Tema on wäljavalanud meie peale rohkestes Jeesuse Kristuse meie Snnistegia läbi, et meie Tema armu läbi õigeks tehtud, iggawese elu päriaks pidime saama lootuse järele; see on üks uustaw sõna.

IV. Mis tähendab niisugune wega-ristmine?

See tähendab, et wana Adam (see on meie pattune süda) peab igapäawase kahetsemise ja pattust pöörmise läbi meie sees äraupputud saama ja surema, kõige pattu ja kurja himudega, ja peab igapäaw jälle ettetulema ja ülestõusma see uus inimene, kes õiguses ja puhastuses Jumala ees peab igaweste elama.

Kus see on kirjutud?

Püha Paulus ütleb omas raamatus Rooma rahwale kirjutud, kuuendamas peatükis:

Meie oleme Kristusega mahamaeud ristmise läbi surma sisse; et ot-

segu Kristus on ülesäratud surnuist Issa
auu läbi, meie ka nõnda saame uudes
elus káima.

Viies Peatük.

Pühast Altari Saakramentist.

I. Mis on Altari Saakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse
tõsine ihu ja veri, leiwa ja wiina al meile
ristirahwale süüa ja juua, Kristusest enesest
seatud.

Kus see on kirjutud?

Nõnda kirjutawad pühad Ewangelistid:
Matteus, Markus, Lukas ja püha Paulus:

Meie Issand Jeesus Kristus, sel öösel,
mil Teda äraanti, wõttis leiwa, tänas
murdis, ja andis oma jüngeritele ja üt-
les: „Wõtke, sööge, see on Minu ihu, mis
teie eest antakse, seda tehke Minu mäles-
tuseks.

Selsamal kombel wõttis Temma ka
karika, pärast õhtu söömaiega, tänas
ja andis oma jüngeritele ja ütles:
„Wõtke, jooge kõik sealt seest, seesinane
karikas on see uus seadus Minu weres
mis teie ja mitme eest ärrawalatakse
pattude andeksandmiseks; seda tehke, nii

mittu korda, kui teie sest joote, Minu mälestuseks.

II. Mis kasu on meil sestsugusest söömisest ja joomisest?

Seda näitavad meile needsinatsed, Kristuse sõnad: „mis teie eest äraantakse ja ärawalatakse pattude andeksandmiseks“; see on: et meile saakramentis pattude andeksandmist, elu ja õnnistust nende sõnade läbi antakse; sest kus pattude andeksandmine on, seal on ka elu ja õnnistus.

III. Kuida võib ihulik söömine ja joomine niisugused suured asjad teha?

Söömine ja joomine ei te seda tõeste mitte, waid need Kristuse sõnad: „mis teie eest äraantakse ja ärawalatakse pattude andeksandmiseks“; need sõnad on ihuliku söömise ja joomise juures kui ülem asi saakramentis, ja kes needsamad sõnad usub, sel on, mis nemad tunnistawad: pattude andeksandmine.

IV. Kes võttab ausaste seesinnatse Saakramenti vastu?

Paastma ja ihu poolest ennast walmistama, on küll üks kaunis wäljaspidine kumbe; aga see on viete ja hästi walmistud, kellel usk on nendesignaste Kristuse sõnade peale: „Teie eest äraantakse ja ärawalatakse pattude andeksandmiseks“; aga kes neidsinatsid sõnu ei usu, ehk kaksipidi mõtleb, see ep ole mitte wäärt, ega hästi walmistud, sest see sõna: „Teie eest“, tahab selgid usklikuid südameid.

üts förd üts.

1 förd	2 om	2
2	×	2 = 4
3	×	2 = 6
4	×	2 = 8
5	×	2 = 10
6	×	2 = 12
7	×	2 = 14
8	×	2 = 16
9	×	2 = 18
10	×	2 = 20

1 förd	3 om	3
2	×	3 = 6
3	×	3 = 9
4	×	3 = 12
5	×	3 = 15
6	×	3 = 18
7	×	3 = 21
8	×	3 = 24
9	×	3 = 27
10	×	3 = 30

1 förd	4 om	4
2	×	4 = 8
3	×	4 = 12
4	×	4 = 16
5	×	4 = 20
6	×	4 = 24
7	×	4 = 28
8	×	4 = 32
9	×	4 = 36
10	×	4 = 40

1 förd	5 om	5
2	×	5 = 10
3	×	5 = 15
4	×	5 = 20
5	×	5 = 25
6	×	5 = 30
7	×	5 = 35
8	×	5 = 40
9	×	5 = 45
10	×	5 = 50

1 förd	6 om	6
2	×	6 = 12
3	×	6 = 18
4	×	6 = 24
5	×	6 = 30
6	×	6 = 36
7	×	6 = 42
8	×	6 = 48
9	×	6 = 54
10	×	6 = 60

1 förd	7 om	7
2	×	7 = 14
3	×	7 = 21
4	×	7 = 28
5	×	7 = 35
6	×	7 = 42
7	×	7 = 49
8	×	7 = 56
9	×	7 = 63
10	×	7 = 70

1 förd	8 om	8
2	×	8 = 16
3	×	8 = 24
4	×	8 = 32
5	×	8 = 40
6	×	8 = 48
7	×	8 = 56
8	×	8 = 64
9	×	8 = 72
10	×	8 = 80

1 förd	9 om	9
2	×	9 = 18
3	×	9 = 27
4	×	9 = 36
5	×	9 = 45
6	×	9 = 54
7	×	9 = 63
8	×	9 = 72
9	×	9 = 81
10	×	9 = 90

1 förd	10 om	10
2	×	10 = 20
3	×	10 = 30
4	×	10 = 40
5	×	10 = 50
6	×	10 = 60
7	×	10 = 70
8	×	10 = 80
9	×	10 = 90
10	×	10 = 100

III 6701 III

8	mo	8	6701	1	8	mo	8	6701	1	8	mo	8	6701	1
31	=	8	X	2	10	=	8	X	2	4	=	8	X	2
12	=	8	X	3	19	=	8	X	3	9	=	8	X	3
27	=	8	X	4	20	=	8	X	4	8	=	8	X	4
40	=	8	X	5	25	=	8	X	5	10	=	8	X	5
48	=	8	X	6	30	=	8	X	6	12	=	8	X	6
56	=	8	X	7	33	=	8	X	7	14	=	8	X	7
64	=	8	X	8	40	=	8	X	8	16	=	8	X	8
75	=	8	X	9	43	=	8	X	9	18	=	8	X	9
80	=	8	X	10	50	=	8	X	10	20	=	8	X	10

8	mo	8	6701	1	8	mo	8	6701	1	8	mo	8	6701	1
18	=	8	X	2	12	=	8	X	2	6	=	8	X	2
27	=	8	X	3	18	=	8	X	3	9	=	8	X	3
36	=	8	X	4	24	=	8	X	4	12	=	8	X	4
45	=	8	X	5	30	=	8	X	5	15	=	8	X	5
54	=	8	X	6	36	=	8	X	6	18	=	8	X	6
63	=	8	X	7	45	=	8	X	7	21	=	8	X	7
72	=	8	X	8	48	=	8	X	8	24	=	8	X	8
81	=	8	X	9	54	=	8	X	9	27	=	8	X	9
90	=	8	X	10	60	=	8	X	10	30	=	8	X	10

10	mo	10	6701	1	10	mo	10	6701	1	10	mo	10	6701	1
20	=	10	X	2	14	=	10	X	2	8	=	10	X	2
30	=	10	X	3	21	=	10	X	3	12	=	10	X	3
40	=	10	X	4	28	=	10	X	4	16	=	10	X	4
50	=	10	X	5	36	=	10	X	5	20	=	10	X	5
60	=	10	X	6	45	=	10	X	6	24	=	10	X	6
70	=	10	X	7	48	=	10	X	7	28	=	10	X	7
80	=	10	X	8	56	=	10	X	8	32	=	10	X	8
90	=	10	X	9	63	=	10	X	9	36	=	10	X	9
100	=	10	X	10	70	=	10	X	10	40	=	10	X	10

